

AIDWATCH 2026

SAMMANFATTNING

Årets europeiska AidWatch-rapport granskar nivån och kvaliteten på EU:s internationella bistånd under 2025. Den presenterar också rekommendationer för hur EU:s bistånd i högre grad kan inriktas på sitt syfte: att bidra till minskad fattigdom och ojämlikhet.

Rapporten visar hur mycket EU:s medlemsstater och institutioner avsätter till offentligt utvecklingsbistånd, ODA. Årets rapport visar att EU:s sammanlagda bistånd minskade med 11,4 procent i reala termer mellan 2024 och 2025.

Under tidigare år har EU-institutionernas finansiering delvis motverkat medlemsstaternas nedskärningar. De preliminära siffrorna för 2025 visar dock att både medlemsstaterna och EU-institutionerna nu minskar sitt bistånd samtidigt. EU-institutionernas ODA minskade med 13,8 procent, medan medlemsstaternas samlade ODA minskade med 9,9 procent. För EU:s medlemsstater minskade biståndet till 0,42 procent av deras sammanlagda bruttonationalinkomst, BNI, den lägsta nivån sedan 2018. Endast Luxemburg, Sverige och Danmark nådde upp till åtagandet om minst 0,7 procent av BNI.

Uppskattningsvis 22 procent av medlemsstaternas redovisade officiella bistånd under 2025 var kostnader som bidrog till att blåsa upp biståndssiffrorna men i själva verket har svag koppling till biståndets syfte. Den största sådana kostnaden är finansiering av vissa inhemska flyktingkostnader i EU-länderna med biståndsmedel. De pengarna utgjorde nästan 14 procent av biståndet som stannade i EU-länderna istället för att nå människor i fattigdom i låg- och medelinkomstländer.

Samtidigt betalade EU-institutionerna ut 65,2 procent mer i lån till Ukraina än under 2024. Detta har minskat utrymmet för stöd till de minst utvecklade länderna och till instabila och konfliktdrabbade kontexter. Dessa mottog endast en tiondel av EU-institutionernas bilaterala bistånd.

Minskande biståndsnivåer och en omfördelning bort från de minst utvecklade länderna och instabila och konfliktdrabbade kontexter innebär att biståndet försvagas som ett av EU:s centrala verktyg för att motverka fattigdom.

Goda exempel finns

Trots den övergripande utvecklingen finns exempel där medlemsstater tillämpar god praxis i beslut inom sitt internationella bistånd.

Luxemburg avsätter 1 procent av BNI i internationellt bistånd. Landet inkluderar inte kostnader för flyktingmottagande inom det egna landet i sitt bistånd, ger klimatfinansiering

i tillägg till den ordinarie utvecklingsbudgeten och tillhandahåller hela sitt bistånd i form av gåvor, inte lån. Dessutom är allt officiellt bistånd obundet.

Sverige tillämpar ett tak för biståndsfinansiering av flyktingmottagande inom landet. Dessa kostnader får uppgå till högst 8 procent av biståndsbudgeten. OECD har hänvisat till denna modell som ett möjligt tillvägagångssätt för andra medlemsstater. Många av dem fortsätter ta stora summor från biståndet till kostnader i det egna landet.

Belgien har en lång tradition av obundet, gåvobaserat och multilateralt bistånd med inriktning på fattigdomsminskning och humanitärt stöd. Landet har prioriterat att omsätta dessa principer i utvecklingssamarbetet.

Sammantaget visar exemplen att medlemsstater kan identifiera och tillämpa god praxis även under en period som präglas av omfattande nedskärningar. Utvecklingen av biståndets nivå och kvalitet är ytterst ett resultat av politiska prioriteringar.

REKOMMENDATIONER

Biståndets resurser är begränsade och väntas bli föremål för ytterligare nedskärningar. Samtidigt används biståndet för att hantera ett växande antal globala utmaningar. Mot denna bakgrund rekommenderar CONCORD att EU-institutionerna och medlemsstaterna:

1. **Upprätthåller biståndets fokus på utvecklingsmål och är tydliga med att bistånd ska vara en gåva, inte en transaktion.**
2. **Mäter och redovisar ODA med inriktning på fattigdom och ojämlikhet.**
3. **Tar fram tydliga och stegvisa planer för att vända de pågående nedskärningarna av biståndet, och senast 2030 uppfylla åtagandena om minst 0,7 procent av BNI till bistånd totalt, och 0,15–0,20 procent av BNI till de minst utvecklade länderna.**
4. **Inför ett tak för kostnader som bidrar till att biståndspengar stannar i EU såsom inhemska flyktingkostnader, som ett första steg mot att gradvis utesluta sådana kostnader ur biståndet, samt säkerställer transparent redovisning.**
5. **Utgår från prioriteringarna hos människor i låg- och medelinkomstländer vid utformningen av EU:s bistånd och stärker den demokratiska styrningen av biståndet på global nivå.**